

แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ ๔ ในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒
Guideline of Teaching and Learning Development Based on Principles
of The Four Noble Truths in Primary Schools under Saraburi Primary
Educational Service Area Office 2

อภิรดี จันทรลอย Apiradee Junloy^๑
พระราชวชิรเมธี Phrarajavachiramedhi^๒
ระวิง เรืองสังข์ Rawing Ruangsanka^๓
อานาจ บัวศิริ Amanaj Buasiri^๔

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต และ ๒) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและวิธีการปฏิบัติตามหลักอริยสัจ ๔ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธีได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ จำนวน ๓๐๒ คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ โดยภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาสภาพที่มีปัญหาได้แก่ ด้านการวางแผนการสอน ๑) มีเทคนิคและวิธีการสอนที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ๑) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ด้านการผลิตและ การใช้สื่อการเรียนการสอน ๑) ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ ด้านการวัดและประเมินผล ๑) มีการประเมินคุณภาพ ทักษะ ความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนแต่ละบุคคลเพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอน

๒. แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ ๔ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ ๑) ด้านการวางแผนการ

^๑สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Lovejunior1978@gmail.com

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๔นักวิชาการอิสระ

สอน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากรในสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ประชุมร่วมกันเพื่อจัดทำแผนการสอนแบบมีส่วนร่วม “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน ๒) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้บริหาร ให้ครูและนักเรียนถอดบทเรียนแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๓) ด้านการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้บริหาร ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนร่วมกันผลิตสื่อการเรียนการสอนจากบทเรียน ๔) ด้านการวัดและประเมินผล ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ทำแบบประเมินตามตัวชี้วัด มีการประเมินเป็นรายบุคคล

คำสำคัญ: การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน, อริยสัจ ๔, โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were; 1) to study the state of teaching and learning management in primary schools under Office of Saraburi Primary Educational Service Area 2 and 2) to study a guideline of teaching and learning management development in primary schools and the practice based on the Four Noble Truths, The quantitative data were collected by questionnaires from 302 teachers under Office of Saraburi Primary Educational Service Area 2 and then analyzed by percentage, mean and standard deviation. The qualitative data were collected by in-depth interviews with 3 key-informants and analyzed by content analysis.

The results of the study found that:

1. The state of teaching and learning management in primary schools under Office of Saraburi Primary Educational Service Area 2 in 4 aspects was at a high level overall. The problems were found on; 1) Teaching Plan, teaching techniques and methods to facilitate students in learning; 2) Teaching and Learning Activity, students had participation in teaching and learning process; 3) Instructional Media, students learn through work based learning; and 4) Measurement and Evaluation, assessment on quality, skills and knowledge of each student for development of teaching and learning.

2. The guidelines of teaching and learning development based on principles of The Four Noble Truths in primary schools under Office of Saraburi Primary Educational Service Area 2 were as follows; 1) Teaching Plan, administrators, teachers, school board, and school personnel should have meetings for setting teaching and learning plans, 2) Teaching and Learning Activity, administrators, teachers and students should decode the principles of Sufficiency Economy in every subject, 3) Instructional Media, administrators should encourage and support teachers and students to produce teaching and learning media, and 4) Measurement and

Evaluation, administrators, teachers, and school personnel should create individual evaluation form based on course indicators.

Keywords: Teaching and Learning Development, Four Noble Truths, Primary Schools

บทนำ

การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตมาตรา ๒๒ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ในหมวด ๔ ได้เน้นและให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งหมายถึง การจัดการกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการนำไปใช้ในชีวิตจริง สามารถนำไปปฏิบัติและประยุกต์ใช้ได้ “เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ได้พัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ ศึกษาค้นคว้า ทดลองและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความถนัด ความสนใจ ด้วยกระบวนการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งในและนอกห้องเรียน สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน สังคม และส่วนรวม (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๖: ๑๑-๑๔)

ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จึงได้นำการสอนแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning) คือ กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบและการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า (ประภัสสรา โคตะขุน, ๒๕๖๑) ซึ่งหากได้มีการนำหลักพุทธธรรมในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน คือ อริยสัจ ๔ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน

จากความเป็นมาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ ๔ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เจริญงอกงามทั้ง ๓ ด้านได้แก่ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้

ได้ผลดีที่สุด และเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนให้เรียนรู้ได้ตลอดชีวิตนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒

๒. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและวิธีปฏิบัติตามหลักทฤษฎี ๔

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

๑. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนประถมศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ เขตพื้นที่อำเภอหนองแค ในปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๑๔๑ โรงเรียน มีประชากร ๑,๓๐๖ คน

๒) กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ โดยผู้วิจัยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐๒ คน ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ๕% และระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ ประกอบด้วย ๕ อำเภอ คือ อำเภอแก่งคอย อำเภอหนองแค อำเภอวิหารแดง อำเภอมวกเหล็ก และอำเภอวังม่วง มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน ๑๔๑ โรงเรียน ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างทั้ง ๕ อำเภอ ตามสัดส่วนจำนวนประชากร และขั้นตอนสุดท้ายเป็นการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลาก

๓) ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา หรือผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๕ คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection) และกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้ ๑) เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนต้นแบบเด็กไทยสุขภาพดีด้านโภชนาการ ๒) เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนประชารัฐ ๓) เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนดีประจำตำบลต้นแบบ ๔) มีโรงเรียนมาศึกษาดูงาน ด้านการจัดการเรียนการสอน สนามเด็กเล่นต้นแบบตามหลักการพัฒนาสมอง: BBL และโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑) แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ โดยแบ่งเป็น ๓ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ปฏิบัติงาน

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ เป็นแบบสอบถามประมาณค่า ๕ ระดับ (Rating Scale) ของลิเกิร์ต (Likert) (1967 : 90-95)

๒) แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยมีประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ ๔ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑) แบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

(๑) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญคณาจารย์เป็น ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย กลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

(๒) นำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย และนำหนังสือขอ ความร่วมมือไปยังกลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อขอความ ร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยทำการนัดหมาย วัน เวลา ที่จะขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในแจกแบบสอบถามและเก็บคืน

๒) การสัมภาษณ์ (Interview) มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

(๑) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสัมภาษณ์

(๒) นำหนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์และเอกสารที่เกี่ยวกับกาวิจัยไปมอบ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้กำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการให้สัมภาษณ์

(๓) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ และทำการบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยการจด บันทึก ภาพนิ่ง และเครื่องบันทึกเสียง

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑) แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยระบบ คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

(๑) ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการ หาค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

(๒) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ในการแปลผลคะแนน สำหรับการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการ พัฒนาการเรียนการสอนของครูตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรี เขต ๒ โดยผู้วิจัยได้แปลความจากบุญชม ศรีสะอาด (๒๕๓๕: ๑๐๐)

๒) การวิจัยเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๓) การสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

๑. ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ ในภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการผลิตและการสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดประเมินผลพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการวางแผนการสอน

๑) สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ ด้านการวางแผนการสอน พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ มีการเลือกสรรและการออกแบบวิธีการสอนที่เหมาะสม มีการสร้างความมั่นใจในการสอน มีการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ มีเทคนิคและวิธีการสอนที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

๒) สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การสอนที่กำหนดไว้ ๓ ด้าน ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ผู้สอนมีการสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมกับผู้เรียน และข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว

๓) สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ ด้านการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ผู้สอนมีการใช้เทคโนโลยีช่วยในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ เป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ

๔) สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ มีความสอดคล้องกับลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีเกณฑ์การวัดอย่างมีประสิทธิภาพ มีการวางแผน ติดตาม ปรับปรุง พัฒนา และตัดสินผลการศึกษา และข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ มีการประเมินคุณภาพ ทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ ของนักเรียนแต่ละบุคคลเพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอน

๒. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและวิธีปฏิบัติตามหลักอริยสัจ ๔ สรุปผลการวิจัยพบว่า

๑) แนวทางการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ ๔ ด้านการวางแผนการสอน ประกอบด้วย (๑) การวางแผนการสอนเน้นแบบมีส่วนร่วม “บวร” แบบนิติธรรมให้อยู่ในพื้นฐานพระพุทธศาสนาของเน้นคุณธรรมนำความรู้โดยใช้หลักอริยสัจ ๔ มาเป็นตัวแปรสำคัญและวางแผนแบบเดินสายกลาง (๒) การวางแผนตามนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียน

๒) แนวทางการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ ๔ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย (๑) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการออกแบบการศึกษาและถอดบทเรียนแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (๒) การจัดการเรียนการสอนเน้นตาม DLTV และคอยนิเทศติดตามดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคลมีการจัดค่ายคุณธรรมเชิงพุทธสงฆ์มาเป็นวิทยากรให้ความรู้เน้นการปฏิบัติดำเนินชีวิตแบบทางสายกลาง (๓) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนำหลักพระพุทธศาสนามายึดเหนี่ยวจิตใจนักเรียนมีการสวดมนต์และนั่งสมาธิเพื่อสร้างพื้นฐานของการเรียนรู้บทเรียนและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเน้นโรงเรียนวิถีพุทธและกิจกรรมลูกเสือมาบูรณาการแบบมีเหตุมีผลตามหลักอริยสัจ ๔ มีภูมิคุ้มกันแบบ ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข

๓) แนวทางการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ ๔ ด้านการผลิตและการสื่อสารจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย (๑) การผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการทำสื่อสื่อเพื่อตอบสนองความสนใจและกระตุ้นทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการลงมือปฏิบัติเน้นสื่อที่มาจากกิจกรรมการเรียนการสอนจากฝีมือนักเรียนจากกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ (๒) การผลิตสื่อการเรียนการสอนตามต้นแบบ DLTV เป็นต้นแบบการสร้างประสบการณ์และองค์ความรู้ให้กับนักเรียนและสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน

๔) แนวทางการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ ๔ ด้านการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย (๑) การวัดและประเมินผลเน้นผลสัมฤทธิ์เป็นรายบุคคลมีการประเมินผล การเรียนการสอนเป็นตัวเลขควบคู่กับการวัดผลด้านพฤติกรรม (๒) การวัดและประเมินผลตามตัวชี้วัดและมีการตรวจสอบแบบประเมินทุกครั้งพร้อมวิเคราะห์ออกมาเป็นข้อมูลสังเคราะห์(สารสนเทศ) แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ได้อย่างถูกต้อง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ ในภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการผลิตและการสื่อสารการเรียนการสอน และด้านการวัดประเมินผลพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการวางแผนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของไพรัช สู่แสนสุข (๒๕๓๙) ที่ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี

ผู้เรียนจะต้องมีความตั้งใจ มีศรัทธา เพียรพยายาม มีสติ สมาธิ และปัญญาเป็นพื้นฐาน โดยผู้เรียนแต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้ที่ต่างกัน ซึ่งในการจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ ๗ ประการ คือ ๑) ผู้สอน มีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ มีพื้นความรู้ที่ดี มีเมตตาต่อผู้เรียน ๒) ผู้เรียน ควรมีความเพียร ศรัทธา และตั้งใจเรียน ๓) ความมุ่งหมายของการสอน เป็นไปเพื่อประโยชน์ปัจจุบัน ภายหน้า และประโยชน์สูงสุด ๔) เนื้อหาสาระ ต้องมีความสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการสอน ๕) บริบทแวดล้อม ต้องการบุคคลผู้เป็นกัลยาณมิตร และเอื้อต่อการเรียนรู้ ๖) กระบวนการสอน มีความยืดหยุ่น หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และ ๗) การประเมินผล ยึดความมุ่งหมายเป็นเกณฑ์ และเน้นให้ผู้เรียนประเมินตนเอง

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและวิธีปฏิบัติตามหลักอริยสัจ ๔ สรุปผลการวิจัยพบว่า แนวทางการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ ๔ ด้านการวางแผนการสอน อันเป็นการวางแผนการสอนเน้นแบบมีส่วนร่วม “บวร” แบบนิติธรรมให้อยู่ในพื้นที่ฐานพระพุทธศาสนาของเน้นคุณธรรมนำความรู้โดยใช้หลักอริยสัจ ๔ มาเป็นตัวแปรสำคัญและวางแผนแบบเดินสายกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญาณี มีสวยสกุลวงศ์ (๒๕๕๓: ๑๒๐-๑๒๓) ที่ผลการวิจัยพบว่า หลักการวิธีคิดในอริยสัจ ๔ เป็นการเริ่มต้นจากปัญหาหรือความดับทุกข์ที่ประสบ โดยการกำหนดรู้ ทำความเข้าใจกับปัญหา คือความทุกข์ที่เกิดขึ้นนั้นให้ชัดเจนแล้วสืบค้นหาสาเหตุเพื่อเตรียมแก้ไข ในเวลาเดียวกัน ก็กำหนดเป้าหมายของตนให้ชัดว่าคืออะไร จะเป็นไปได้หรือไม่ หรืออย่างไรแล้วคิดวิธีการแก้ไข กำจัดสาเหตุของปัญหานั้น ในการคิดตามวิธีนี้ ต้องตระหนักถึงกิจหรือหน้าที่ที่พึงปฏิบัติต่ออริยสัจ ๔ อย่างถูกต้องด้วย กระบวนการของอริยสัจ ๔ สามารถนำมาปรับแก้ไขการทำความผิดของเด็กและเยาวชนได้ โดยเริ่มปลูกฝังที่ตัวเด็กและเยาวชน เพื่อจะซึมซับเข้ามาในกระบวนการคิดที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

๑) การวางแผนการสอนเน้นแบบมีส่วนร่วม “บวร” แบบนิติธรรมให้อยู่ในพื้นที่ฐานพระพุทธศาสนาของเน้นคุณธรรมนำความรู้โดยใช้หลักอริยสัจ ๔ มาเป็นตัวแปรสำคัญและวางแผนแบบเดินสายกลาง

๒) การวางแผนตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียน

๓) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการออกแบบการศึกษาและถอดบทเรียนแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๔) การจัดการเรียนการสอนเน้นตาม DLTV และคอยนิเทศติดตามดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคลมีการจัดค่ายคุณธรรมเชิญพระสงฆ์มาเป็นวิทยากรให้ความรู้เน้นการปฏิบัติดำเนินชีวิตแบบทางสายกลาง

๕) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนำหลักพระพุทธศาสนามายึดเหนี่ยวจิตใจนักเรียนมีการสวดมนต์ สวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตรและนั่งสมาธิเพื่อสร้างพื้นฐานของการเรียนรู้บทเรียนและการ

ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเน้นโรงเรียนวิถีพุทธและกิจกรรมลูกเสือมาบูรณาการแบบมีเหตุมีผลตามหลักอริยสัจ ๔ มีภูมิคุ้มกันแบบ ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข

๖) การผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการทำสื่อการสอนเพื่อตอบสนองความสนใจและกระตุ้นทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการลงมือปฏิบัติเน้นสื่อที่มาจากกิจกรรมการเรียนการสอนจากฝีมือนักเรียนจากกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

๗) การผลิตสื่อการเรียนการสอนตามต้นแบบ DLTV เป็นต้นแบบการสร้างประสบการณ์และองค์ความรู้ให้กับนักเรียนและสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน

๘) การวัดและประเมินผลเน้นผลสัมฤทธิ์เป็นรายบุคคลมีการประเมินผลการเรียนการสอนเป็นตัวเลखควบคู่กับการวัดผลด้านพฤติกรรม

๙) การวัดและประเมินผลตามตัวชี้วัดและมีการตรวจสอบแบบประเมินทุกครั้งพร้อมวิเคราะห์ออกมาเป็นข้อมูลสังเคราะห์(สารสนเทศ)แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ได้อย่างถูกต้อง

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒

๒) ควรศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบ ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๔๖). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาค บังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (๒๕๓๕). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.
- ประภัสรา โคตะขุน. (๒๒ กันยายน ๒๕๖๑). **Active Learning คืออะไร**. แหล่งที่มา <http://prapasara.blogspot.com/2011/09/active-learning.html>.
- ไพรัช สู่แสนสุข. (๒๕๓๙). **หลักการและกระบวนการของการเรียนรู้และการสอนตามหลักพุทธศาสตร์ : การวิเคราะห์พระไตรปิฎก**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิญาณี มีสวายสกุลวงศ์. (๒๕๕๓). **การประยุกต์ใช้วิจัยสั่งจ เพื่อแก้ปัญหาเด็กและเยาวชน ในกระบวนการของกฎหมาย**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Likert, Rensis. (1967). "The Method of Constructing and Attitude Scale", in Reading in Attitude Theory and Measurement. Fishbein, Martin, Ed. New York : Wiley & Son : 90-95.